

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Cœli sint fluidi, vel solidi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

cum Tychonico, excepto, quòd Orbium Saturni & Jovis centrum ponat terram & non Solem, ut autem resolvam ego, quòdnam ex illis Systematibus sit eligendum, cum tota difficultas pendeat à soliditate, vel fluiditate Cælorum, prius propono sequentem quæstionem

QUÆSTIO II.

An Cæli sint solidi vel fluidi?

I.
Dua sententia, prima asserit cælos solidos, altera liquidos.

Propter majorem intelligentiam præteritæ Quæstionis, utque sciatur, quod possit, quòdque assumi debeat Systema, hanc quæstionem hic explicare volui; in qua materia solemnes duæ sententiæ reperiuntur, prima etenim asserit Cælos omninò solidos esse, fundata in illo Job. 17. *Tu forsitan fabricatus es Cælos, qui solidi sunt, quasi æs fuscus*, unde dicit illa sententia, Cælos esse solidos, duos inquit Christalli impervios & impermeabiles. Confirmant suam sententiam ex illo ad Hebr. 4. ubi dicitur, Christum penetrasse Cælos. Altera opinio est extrema itidem autumans Cælos esse fluidos pervios, permeabiles, veluti aer pertransiri potest à volucibus & aqua à piscibus, fundaturque hæc sententia, tum in Authoritate Scripturæ, tum in Isaia, ubi dicitur: *Deum consilare Cælos, sicut ventum*, patrocinatur huic sententiæ Aristoteles, & SS. PP. præsertim Justinus, Eusebius Emis. Gregorius Nisænus, Chrysothomus, &c. quibus sententiis suppositis tanquam probabilibus, ut præteritæ & huic quæstioni satis faciam

II.
Si Cæli solidi sunt Chaldaicum accipiendum.

Dico I. Si Cæli solidi sunt, amplectendum est Systema Chaldaicum, seu Ptolomaicum.

Probatur: Quia motus Cælorum debet ordinatus esse, adeoque si Cæli non essent solidi, omnes ferè deberent simul moveri ad motum cujuscunque Planetæ, sed ad motum unius Planetæ non videntur omnes reliqui Cæli moveri; ergò si non omnes Cæli moventur ad motum unius planetæ, quodlibet Cælum, quilibet planeta particulari motu moveri debet, sed particulari motu moveri non potest, nisi sint Cæli solidi; ergò si Cæli solidi sunt, sustinendum est Systema Chaldaicum, seu Ptolomaicum.

III.
Si fluidi Tychonicum.

Dico 2. Si Cæli fluidi sunt, sustinendum est Systema Tychonicum.

Probatur: Quia demonstrari, & exhiberi non potest tam varius Veneris, & Mercurii ascensus, & descensus infra & supra Solem, prout hoc Systema demonstrat, experientiaque constat, SS. PP. narrant & Historici referunt frequenter, tum Cometæ supra Cælum, vel supra Solem ortos esse, Item Venerem nunc auctam, nunc minutam deprehensam, & similiter Martem nunc à Sole distantem, nunc propinquum visum fuisse. Unde

IV.
Cælum Planetarum fluidum.

Dico 3. Idem ad Quæstionem, Regio Cæli continens planetas, est omninò liquida, nequaquam dura & solida, sed omninò permeabilis. Hæc sententia reconciliare nititur præteritas duas. Unde unico excepto Quiduchrio, omnibus destituta est Patronis, in meum tamen trahere possum

Riccium, qui Cælos ex parte solidos, & ex parte affirmat esse liquidos, tamen

Probatur: Quia hæc Sola constitutio Cælorum admittenda est, quæ posita explicari possunt omnium astrorum phenomena & quæ sublatâ, ea explicari nequeunt, sed sublatâ & negatâ regionis illius liquiditate multa, quæ manifestè apparent, explicari non possunt, quæ posita multa facillimè elucidantur; ergò regio omninò est liquida: Probatur minor: nam in primis non potest explicari motus Martis, qui per eadem spatia cum Sole traducitur, ut Tychonis demonstrat Systema, idque communiter ab Astronomis admittitur. Confirmatur ex Cometis, qui sæpè supra Lunam & Solem suos cursus habent. Item posita hæc nostrâ sententiâ explicare possumus ea, quæ de motu Veneris & Mercurii aliorumque Planetarum, Solis, Jovis & Saturni videlicet vulgò proferuntur, nec nobis est necesse confugere ad orbis eccentricos, aut Epicyclos naturales, in quibus plurimum desudare solent.

Probatur Autoritate SS. PP. D. Augustini lib. 3. de Gen. ad litt. cap. 6. ubi expressè affirmat Cælos esse liquidos. D. Basilii Homil. 1. D. Chrysothomi hom. 12. ad populum Antiochenum, item homil. 6. supra Genesin, ubi habet: *Quid est, potius? nunquid dicitur? absit. Videmus enim eos unico temporis momento transire spatium, & nunquam in uno stare loco, sed sum quem illi Dominus præcepit perficere & quomodo alii dicunt, factos multos Cælos, non ex Divina Scriptura hoc didicerunt, sed ex suis opinionibus, ut na dicant, impelluntur.*

Dico 4. Præter Cælum planetarum admittendum est adhuc Cælum solidum, præter scilicet Stellarum fixarum, hæc Conclufio quoad partem repugnat tum primæ & secundæ Conclufioni.

Probatur: Nam Job. 37. dicitur: *Cælos esse solidissimos & quasi ære fusos*, sed hoc attribui non potest Cælo Planetarum; ergò debet attribui Empyreæ & Firmamento. Patet minor ex præcedenti Conclufione; Probatur consequentia: Quia alii Cæli non sunt propriè dicti, quibus hoc accommodari possit. Confirmatur primò ex D. Paulo 2. ad Corint. 12. ubi dicit: *Scio hominem raptum usque ad tertium Cælum, sed Cælum tertium propriè dicitur Empyreum; ergò ad illud fuit Paulus raptus.* Subsumo, sed si sphæræ planetarum constituerent Cælos, Paulus non fuisset raptus usque ad tertium; ergò solum Cælum Firmamenti, & Empyreum est solidum, reliqui autem sunt fluidi: Probatur minor; nam nubes & aer improprie tantum dicuntur Cæli; ergò si raptus fuit ad tertium Cælum, & Cælum Planetarum unum & Firmamentum alterum esse debet, & tertium Empyreum. Confirmatur secundo; Quia ex Genesi habemus, quòd Deus creaverit Cælum, & terram & postea Firmamentum in medio aquarum, in quo Stellæ posuit, quare sententia asserens, omnes Cælos esse fluidos, firmitatem de Firmamento explicari non potest, præ firmamentum intelligendum esse aërem, cum aer nullâ constet firmitate, sed potius omninò fluiditate.

Per hanc Conclusionem reconciliantur præteritæ sententiæ, unde quando in Scriptura dicitur Cælos esse solidos, intelligendum est de aliquibus, non de omnibus vel dicendum, verba illa non esse Jobi, sed amici ejus Eliu increpati postea à Deo. Unde pro fine hujus Quæstionis Nota, supra Cælum Firmamenti aquas reperiri, nam ita testatur Scriptura, quæ frequenter invitat aquas, quæ supra Cælos sunt, ut laudent nomen Domini, sicut habetur in cantico trium puerorum. Et licet hoc scientiâ certâ ignoremus, attamen est existere non dubitemus, monet D. Augustinus de Genesi ad litteram: Quia major est Scripturae Auctoritas quam omnis humani ingenii capacitas, ex tota hac Quæstione inferes tres tantum esse Cælos.

QUÆSTIO III.

De Sphæra secundùm se.

tuor sunt sequentes: tropicum Cancrî, Tropicum Capricornî, Circulus Arcticus & Antarcticus, dicuntur autem minores, quia non idem centrum habent cum sphæra, eamque dividunt in duas partes inæquales. Præter hos circulos primarios excogitarunt etiam nonnulli plures alios, ut verticales, seu azimuthales, in circulos quos Arabicè vocant: Almucantara; verticales ii sunt, qui finguntur traduci per nostrum Zenith, seu punctum verticale ex una horizontis parte ad aliam oppositam: Circuli Almucantara, sunt Circuli Paraleli horizonti, utiles potissimum in Astrolabio, ad elevationes alstrorum indicandas; Circulos Solares, qui totum Cælum in 24. horas secant; item Circulos domorum Cælestium, qui totum Cælum in 12. partes dividunt, quas domos Cælestes vocant; Circulos declinationum & latitudinum, qui per polos mundi, & singula Equatoris puncta deducuntur. Verùm tamen de his particulariter amplius non agam quidquam. In Sphæra

Præterea sunt centrum, Axis, Poli, Eclyptica, de quibus omnibus speciatim in sequentibus. Sphæra aliquando dicitur recta, aliquando obliqua, & aliquando verticalis; recta dicitur illis, qui manent sub Equatore, quia neuter polorum magis altero illis elevatur, cum uterque videatur jacere ad Horizontem. Unde etiam dicuntur habere horizontem rectum, nam quâ proportionem receditur ab Equatore ad alterum ex polis, ille videtur elevari supra Horizontem depresso altero infra oppositam partem horizontis, & sicut Horizon dicitur obliquus, qui amplius per utrumque polum non traducitur, & consequenter sphæra etiam dicitur obliqua, usque dum perveniat ad 90. gradum, ubi fit sphæra verticalis, & tunc Equator fit simul Circulus horizontis sic in figura G, sphæra est recta, in figura H, obliqua, in figura I, verticalis, in figura K, est recta homini posita, in F, fitque illi obliqua ambulando in G, unde & illi obliquatur Horizon A. B, cum antea illi esset rectus C. D.

Est & aliud genus Sphærae, quod non est rotundum, sicut Armillaris & arathea, sed planum, seu plani-sphæricum, quod ab Astronomis appellatur Astrolabium, & est globus Cælestis complanatus, seu in forma plana representatus, plurimis Tabellis & Circulis constans, sed pro rudimentis Mathematicis & Astronomiæ, sufficit nobis explicare positam sphæram, ejusque partes singulas. Hoc tamen prætereundum non est, quod Circuli illi in universa Cæli facie considerati & imaginati, Cælum in 5. regiones, seu plagas dividant, quas etiam Astronomi appellant Zonas Mundi, quibus in terra similes correspondent plagæ, seu Zonæ, quæ proinde definiuntur, quod sint regiones circa terram temperaturâ differentes ob Solis propinquitatem vel distantiam. Prima ergo Zona est inter tropicum Cancrî, & tropicum Capricornî, vocaturque torrida, seu ardens, quia est

Eccc sub

III.

Alie partes Sphæra habere potest diversas positiones.

IV.

Astrolabium explicatur.

III.

I. Hic prius suppono totius Universi figuram esse sphericè rotundam, prout sentiunt Philosophi & Astronomi pœne omnes, loquendo de Cælo Syderao, & aggregato ex Elementis, nam Emphyreum Theologis relinquo, & Scripturæ Interpretibus, ratio est potissima quod nobilissimo & omnium capacissimo corpori, nobilissimo & capacissimo debetur figura, sed talis est figura spherica; ergo totum universum est sphericum, unde patet, quod Cælum diebus, ac noctibus concammeratum; demonstrat item Siderum motus, qui ab Oriente in Occidentem circularis est: hoc supposito, cum non esset in nostra potestate, Cælos, quando placet, conscendere, ut ibi gradus, circulosq; percipiamus, eosque, sicut vellemus, resolvamus, & quia omnis ætas non sufficit expectare ea omnia, quæ in Cælo futura sunt, nec ullus homo ea omnia, quæ præsentia intueri potest, nam hic dies existit, ibi nox, hic modo Sol oritur, illic occidit, denique nemo in omnibus locis simul & semel habitare potest, quæ tamen omnino requiruntur, ut aliquam possimus cognitionem habere eorum, quæ in Cælesti illa regione fiunt, idcirco magnâ industriâ excogitarunt hujus artis peritissimi materiale instrumentum, quod omnia illa, quæ in Cælis nobis imaginamur & scire desideramus, representaret, soletq; proinde defini, quod sit instrumentum quoddam rotundum, in quo sunt varii circuli, quibus Cælorum motus & totius mundi situs explicatur; Estque ad formam sub littera F.

II.

Author hujus sphærae dicitur Joannes de Sacro Basco, qui etiam præclarissimè de eadem scripsit, eamque divisit in Circulos 10. Quorum sex dicuntur majores, videlicet Circulus Equinoctialis, seu Equator, Zodiacus, Colurus Solstitorum, Colurus æquinoctiorum, Meridianus & Horizon, & dicuntur majores, quia idem centrum habent cum sphæra, eamque dividunt in duo Hemisphæria equalia. Circuli minores quatuor sunt sequentes: tropicum Cancrî, Tropicum Capricornî, Circulus Arcticus & Antarcticus, dicuntur autem minores, quia non idem centrum habent cum sphæra, eamque dividunt in duas partes inæquales. Præter hos circulos primarios excogitarunt etiam nonnulli plures alios, ut verticales, seu azimuthales, in circulos quos Arabicè vocant: Almucantara; verticales ii sunt, qui finguntur traduci per nostrum Zenith, seu punctum verticale ex una horizontis parte ad aliam oppositam: Circuli Almucantara, sunt Circuli Paraleli horizonti, utiles potissimum in Astrolabio, ad elevationes alstrorum indicandas; Circulos Solares, qui totum Cælum in 24. horas secant; item Circulos domorum Cælestium, qui totum Cælum in 12. partes dividunt, quas domos Cælestes vocant; Circulos declinationum & latitudinum, qui per polos mundi, & singula Equatoris puncta deducuntur. Verùm tamen de his particulariter amplius non agam quidquam. In Sphæra Præterea sunt centrum, Axis, Poli, Eclyptica, de quibus omnibus speciatim in sequentibus. Sphæra aliquando dicitur recta, aliquando obliqua, & aliquando verticalis; recta dicitur illis, qui manent sub Equatore, quia neuter polorum magis altero illis elevatur, cum uterque videatur jacere ad Horizontem. Unde etiam dicuntur habere horizontem rectum, nam quâ proportionem receditur ab Equatore ad alterum ex polis, ille videtur elevari supra Horizontem depresso altero infra oppositam partem horizontis, & sicut Horizon dicitur obliquus, qui amplius per utrumque polum non traducitur, & consequenter sphæra etiam dicitur obliqua, usque dum perveniat ad 90. gradum, ubi fit sphæra verticalis, & tunc Equator fit simul Circulus horizontis sic in figura G, sphæra est recta, in figura H, obliqua, in figura I, verticalis, in figura K, est recta homini posita, in F, fitque illi obliqua ambulando in G, unde & illi obliquatur Horizon A. B, cum antea illi esset rectus C. D. Est & aliud genus Sphærae, quod non est rotundum, sicut Armillaris & arathea, sed planum, seu plani-sphæricum, quod ab Astronomis appellatur Astrolabium, & est globus Cælestis complanatus, seu in forma plana representatus, plurimis Tabellis & Circulis constans, sed pro rudimentis Mathematicis & Astronomiæ, sufficit nobis explicare positam sphæram, ejusque partes singulas. Hoc tamen prætereundum non est, quod Circuli illi in universa Cæli facie considerati & imaginati, Cælum in 5. regiones, seu plagas dividant, quas etiam Astronomi appellant Zonas Mundi, quibus in terra similes correspondent plagæ, seu Zonæ, quæ proinde definiuntur, quod sint regiones circa terram temperaturâ differentes ob Solis propinquitatem vel distantiam. Prima ergo Zona est inter tropicum Cancrî, & tropicum Capricornî, vocaturque torrida, seu ardens, quia est

F. Amandi Hermann Physica.